
Aloite lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumiseksi Helsingissä

Naisiin kohdistuva väkivalta ja perheväkivalta ovat Suomessa vakavia, sitkeitä ja kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeusongelmia. Suomi on sitoutunut eri tavoin lähisuhdeväkivallan kitkemiseen ja uhrien auttamiseen. Vuonna 2020 julkaistiin tärkeä naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma, ja muun muassa itsenäinen naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin tehtävä on perusteilla. Helsingissä on tällä valtuustokaudella sitoutunut torjumaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa aiempaa painokkaammin ja päättänyt vahvistaa väkivaltaa kokeneiden palveluita.

Uhrin toipumiselle ja irtautumiselle väkivaltaisesta suhteesta keskeistä ovat riittävät tukipalvelut ja asianmukainen oikeusprosessi, jossa uhri saa oikeutta ja vastuu väkivallasta siirtyy yksinomaan tekijälle. Tämän kanssa sopii huonosti yhteen lähisuhdeväkivallan sovittelu.

Lähisuhdeväkivallan sovittelua koskevien keskeisten linjausten mukaan lähisuhdeväkivaltaa ei tule sovittaa, mikäli väkivalta on ollut toistuvaa. On kuitenkin hyvin harvinaista, että lähisuhdeväkivalta ei toistu. Lähisuhdeväkivalta on luonteeltaan eskaloituvaa: se voi alkaa yksittäisestä lyönnistä, mutta pääsääntöisesti toistuu ja muuttuu kerta kerralta vakavammaksi.

Useat ihmisoikeusjärjestöt, naisjärjestöt sekä lähisuhdeväkivallan ehkäisyn ja uhrien oikeuksien puolesta toimivat järjestöt ovat vaatineet Suomea luopumaan lähisuhdeväkivallan sovittelusta nykyisessä muodossaan. Asiantuntijajärjestöjen mukaan lähisuhdeväkivallan sovitteluun liittyy vakavia riskejä uhrin kannalta johtuen uhrin alistamisesta asemasta väkivaltaisessa suhteessa ja uhrin ja tekijän välisestä epätasapainosta sovittelun osapuolina.

Huolimatta asiantuntijajärjestöjen kritiikistä, lähisuhdeväkivallan sovittelu on lisääntynyt vuodesta 2006 alkaen runsaasti ja nopeasti. Helsingissä kaikista soviteltavista rikos- ja riita-asioista vuosittain jopa 20 prosenttia koskee lähisuhdeväkivaltaa.

Lähisuhdeväkivallan sovittelu ei saisi koskaan korvata esitutkintaa tai muuta rikosprosessia. Kyse on uhrin oikeusturvasta, jonka turvaamista kansainväliset ihmisoikeussopimukset Suomelta edellyttävät. Tästä huolimatta Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan asiantuntijaryhmä GREVIO on arvioinut, että sovitteluun ohjaaminen on voinut vaikuttaa siihen, kuinka perusteellisesti rikoksen esitutkinta on toteutunut.

Käytännössä sovitteluun ohjataan usein viranomaisten taholta. Uhri voi kokea painetta osallistua sovitteluun peloistaan huolimatta. Pahimmillaan sovittelu voi itsessään olla traumatisoiva kokemus. Järjestöjen tietoon on tullut tapauksia, joissa sovittelua on käytetty, vaikka väkivalta on ollut toistuvaa ja vakavaa. Sovittelun läpikäyneet ovat kertoneet myös sovittelun kielteisestä vaikutuksesta uhrin hyvinvointiin. Järjestöjen mukaan sovittelu tarkoituksensa vastaisesti loukkaa väkivaltaa kokeneiden oikeutta elää ilman väkivaltaa tai sen pelkoa ja näyttäytyy itsessään naisiin kohdistuvana, rakenteellisena väkivaltana.

Sovittelu voi olla toimiva keino käsitellä vähäisempiä rikoksia ja järkevä vaihtoehtoinen riidanratkaisukeino raskaille oikeudenkäynneille. Sen sijaan sovittelu toimii huonosti vakaviin ja monimutkaisiin rikoksiin, kuten lähisuhdeväkivaltaan. Ihmisoikeuksia vakavasti loukkaavia rikoksia ei tule ratkaista sovittelussa. Niiden käsittely kuuluu aina oikeuslaitokselle.

Me aloitteen laatijat ja allekirjoittaneet esitämme, että Helsinki luopuu sovittelusta kaiken lähisuhdeväkivallan osalta.

Helsingissä 21.4.2021

Veronika Honkasalo ja Katju Aro

Helsingissä 05.05.2021

Honkasalo Veronika

Valtuustoryhmän puheenjohtaja

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä

(1 + 25 allekirjoitusta)

Borgarsdottir Sandelin Silja

Diarra Fatim

Kivelä Mai

Biaudet Eva

Alametsä Alviina

Nuorteva Johanna

Haglund Mia

Holopainen Mari

Vepsä Sinikka

Vuorjoki Anna

Malin Petra

Muttillainen Sami

Puhakka Sirpa

Finne-Elonen Laura

Kari Emma

Sydänmaa Johanna

Said Ahmed Suldaan

Korkkula Vesa

Peltokorpi Terhi

Harms-Aalto Martina

Arhinmäki Paavo

Wallgren Thomas

Stranius Leo

Aro Katju

Harjanne Atte